

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه فاطمیه دامغان

راه های تثبیت اخلاق مداری در بین جوانان

استاد راهنما:

لیلا خواجه زاده

پژوهشگران:

حمیده مخلصی

عالیه سعیدی

مریم عبیری

تابستان ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

تثبیت اخلاق مداری به عنوان یکی از مباحث مهم تعلیم و تربیت و به معنای درونی کردن ارزش های اخلاقی و ملکه ساختن آن هاست. اهمیت آن در جامعه امروز و به خصوص در میان نسل جوان به عنوان یک قشر آماده تربیت بر کسی پوشیده نیست. لذا تحقیق حاضر با عنوان «راه های تثبیت اخلاق مداری در بین جوانان» با هدف شناخت راه های تثبیت آن به روش تحلیلی - توصیفی تدوین شده است و ضمن معناشناسی اخلاق و مفاهیم مرتبط، اخلاق در آموزه های اسلام مورد بررسی واقع شد، همچنین عوامل مؤثر در تربیت و اخلاق مانند خانواده، مدرسه، رسانه و ... و در آخر به بیان راه های تثبیت اخلاق مداری در بین جوانان از جمله موعظه و اندرز، امر به معروف و نهی از منکر و الگوگیری و ... پرداخته شده است.

کلید واژه: اخلاق، تثبیت، جوان، تربیت.

فهرست مطالب

مقدمه ۱

بخش اول: کلیات و مفاهیم

فصل اول: مفهوم شناسی

تعریف و تبیین موضوع ۵

اهداف و ضرورت تحقیق ۵

سؤالات اصلی و فرعی ۶

فرضیه ۶

روش تحقیق ۶

پیشینه ۶

فصل اول: مفهوم شناسی

مفهوم اخلاق ۶

مفهوم تربیت ۶

مفهوم تثبیت ۸

مفهوم جوان ۸

اهداف تربیت ۸

الف یقین شهودی ۹

ب - پرستش ۱۰

ج - خودآگاهی ۱۰

د - تکامل عقل و قلب ۱۱

هـ - عدل و قسط ۱۱

۱۲ ضرورت تربیت و اخلاق اسلامی

۱۳ فرق بین اخلاق و تربیت

فصل دوم: اخلاق در آموزه های اسلامی

۱۹ گفتار اول: اخلاق و تربیت در قرآن

۲۰ گفتار دوم: اخلاق در روایات و سیره معصومین (علیهم السلام)

۲۲ گفتار سوم: اصول تربیتی اسلام

۲۲ ۱- نیت و انگیزه الهی

۲۵ ۲- اختیار و آزادی

۲۵ ۳- تکلیف و مسئولیت

۲۶ ۴- تقدم تزکیه

بخش دوم: عوامل و راه های مؤثر در اخلاق مداری

فصل اول: عوامل مؤثر در اخلاق و تربیت

۳۱ ۱- خانواده

۳۴ ۲- مدرسه

۳۷ ۳- رسانه ها

۴۰ ۴- دانشمندان دین

۴۱ ۵- نویسندگان

۴۲ ۶- حکومت اسلامی

۴۳ ۷- جامعه

۴۴ ۸- دوستان

فصل دوم: راههای تثبیت اخلاق مداری

ورزی، حسد و خشم و دورویی و... . این هنجارهای اخلاقی می تواند روحیه اخلاق مداری و مهرورزی را به جامعه تزریق کند و سلامت اجتماعی را تأمین سازد.

درونی شدن مفاهیم اخلاقی شرایطی را فراهم می کند که افراد نیازی به دروغ گویی و تبهکاری ندارند و به صورت خود جوش بر گرایش های فطری پافشاری می کنند و با تغییر شرایط زمانی و مکانی، رنگ عوض نمی کنند.

درونی شدن مفاهیم و ارزش های اخلاقی توسط مربی و از طریق روش های عقلانی، تبشیر و انذار، امر به معروف و نهی از منکر ، و بالاخره خوی و عادت صورت می گیرد.

منابع و مأخذ

❖ قرآن کریم

۱. آمدی، عبدالواحد، **تصنیف غررالحکم**، تحقیق مصطفی درایتی، قم: مکتب الاعلام الاسلامی، الطبعة الاولى ۱۳۶۶ ش
۲. الامام جعفرالصادق (علیه السلام) **مصباح الشریعه**، بیروت: منشورات الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۰ هـ.ق.
۳. امینی، ابراهیم، **اسلام و تعلیم و تربیت**، قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۱.
۴. بیهقی، قطب الدین، **دیوان امام علی (علیه السلام)**، ترجمه: دکتر امامی، تهران: انتشارات اسوه، چاپ دوم، ۱۳۷۵ ش.
۵. شاتو، ژان، **مربیان بزرگ**، ترجمه غلامحسین شکوهی، بی جا: بی نا، بی تا.
۶. خمینی، روح الله، **چهل حدیث**، چاپ دوم، تهران: مرکز نشر فرهنگی رجا، ۱۳۶۷ ش.
۷. حرانی، حسن بن علی بن الحسین بن شعبه، **تحف العقول**، تهران: کتابفروشی اسلامی، ۱۳۹۸ هـ. ق
۸. جوادی آملی، (آیت الله) عبدالله، **اسرار عبادات**، بی جا: الزهراء، چاپ ششم، ۱۳۷۵ ش.
۹. دشتی، محمد، **نهج البلاغه**، قم: نشر الهادی، ۱۳۸۰.
۱۰. دیلمی، حسن بن ابی الحسن بن محمد، **ارشاد القلوب**، تهران: مطبعة الاسلامیه، ۱۳۶۴ هـ.ق.
۱۱. رهبر اصفهانی، محمد تقی؛ محمد حسن رحیمیان، **اثین تزکیه**، قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۱.
۱۲. صدوق، ابوجعفر محمد، **من لا یحضره الفقیه**، بیروت: دارالتعارف، ۱۴۰۱ هـ.ق.
۱۳. شریف رضی، **نهج البلاغه**، تحقیق دکتر صبحی صالح، بیروت: الطبعة الاولى ۱۳۸۹ م.
۱۴. طباطبائی، سیدمحمدحسین، **المیزان فی تفسیر القرآن**، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۹۴ هـ.ق.
۱۵. طبرسی، حسن بن الفضل، **مکارم الاخلاق**، کربلا: موسسه الاعلمی للمطبوعات، بی تا.
۱۶. _____، فضل بن حسن، **مجمع البیان**، تهران: شرکة المعارف الاسلامیه، ۱۳۳۹ ش.
۱۷. _____، _____، **مشکاة الأنوار**، نجف: حیدریه، ۱۳۸۵ هـ.ق

۱۸. طوسی، خواجه نصیرالدین، اخلاق ناصری، تصحیح و تنقیح: مجتبی مینوئی، علیرضا حیدری، چاپ دوم، تهران: انتشارات خوارزمی، ۱۳۶۰ ش
۱۹. کریمی، عبدالعظیم، تربیت چه چیز نیست؟، تهران: منادی تربیت، ۱۳۹۲.
۲۰. کلینی، محمد بن یعقوب، الاصول من الکافی، به تصحیح علی اکبر غفاری، ج ۱-۲، چاپ سوم، قم: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵.
۲۱. _____، الفروع من الکافی، بیروت: دارصعب، دارالتعارف للمطبوعات، الطبعة الثانية، ۱۴۰۱ هـ. ق
۲۲. مجلسی، الشیخ محمدباقر، بحارالانوار لدر الاخبار الائمه الاطهار، بیروت: لبنان، دارالاحیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ هـ. ق.
۲۳. محدث نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، قم: آل البيت لاحیاء التراث، ۱۴۰۸ هـ. ق.
۲۴. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمة، قم: مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۳۶۷ ش
۲۵. مطهری، مرتضی، اسلام و متضیات زمان، قم: صدرا، بی تا،
۲۶. _____، تعلیم و تربیت در اسلام، قم: صدرا، بی تا.
۲۷. _____، تکامل اجتماعی، قم: انتشارات صدرا، بی تا.
۲۸. _____، مجموعه آثار، ج ۲۲، قم: صدرا، بی تا.
۲۹. _____، مقدمه ای بر جهان بینی اسلامی، قم: انتشارات صدرا، بی تا.
۳۰. نیک گهر، عبدالحسین، مبانی جامعه شناسی، بی جا: توتیا، ۱۳۷۸.
۳۱. هندی، حسام الدین، کنز العمال، بیروت: الرسالة، الطبعة الخامسة، ۱۴۰۵ هـ. ق

مقالات

۳۲. فولادی، محمد، مقاله «اخلاق و رسانه» نشریه معرفت اخلاقی، شماره ۳، تابستان ۱۳۸۹.
۳۳. سبحانی نیا، محمد، «راه های درونی کردن مفاهیم اخلاقی»، مجله معارف اسلامی، شماره

۵۵، مرداد - آبان ۱۳۸۲

کتابخانه الکترونیکی

۳۴. قائمیه

۳۵. مدرسه فقاہت

۳۶. مطہر